

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

531

Vragen van de leden **Paulusma** en **Sahla** (beiden D66) aan de Minister voor Langdurige Zorg en Sport over *de verliezen in de wijkverpleging* (ingezonden 7 september 2022).

Antwoord van Minister **Helder** (Langdurige Zorg en Sport) (ontvangen 31 oktober 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 84.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de berichtgeving over de wijkverpleging en de verliezen die daar worden geleden?^{1, 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herkent u het beeld dat in de berichtgeving naar voren komt? Zo ja, kunt u aangeven hoe het kan dat veel wijkzorgorganisaties nu in de problemen zitten?

Antwoord 2

Ik herken de boodschap van krapte uit de IZA-gesprekken met aanbieders van wijkverpleging. Aanbieders geven aan onvoldoende ruimte te ervaren om vorm te geven aan zaken als goed werkgeverschap, innovatie en samenwerking. Zorgverzekeraars delen dat beeld en hebben in het kader van het IZA afspraken gemaakt om via de contractering in te zetten op het gezond maken van de sector.

¹ de Volkskrant, 6 september 2022, «Aanbieders wijkverpleging lijden miljoenenverlies», https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/aanbieders-wijkverpleging-lijden-miljoenenverlies~bbe7d509/?utm_source=link&utm_medium=app&utm_campaign=shared%20content&utm_content=free.

² NOS, 6 september 2022, «Aanbieders wijkverpleging lijden miljoenenverlies: «Tarieven ontoereikend»», <https://nos.nl/artikel/2443491-aanbieders-wijkverpleging-lijden-miljoenenverlies-tarieven-ontoereikend>.

Vraag 3

Hoe verhoudt de berichtgeving over de verliezen in de wijkverpleging zich tot eerdere berichtgeving over het Integraal zorgakkoord (IZA) en het neerwaarts bijstellen van de budgetten in de wijkverpleging?³

Antwoord 3

De neerwaartse bijstelling van het budgettair kader, volgt op een meerjarige onderschrijding die is opgelopen tot ruim 1 miljard euro. Daarop is het kader neerwaarts bijgesteld met 600 miljoen euro. Daarmee blijft een aanzienlijk deel van de onderschrijding beschikbaar voor de inkoop van wijkverpleging door de zorgverzekeraars. Voor de financiële situatie van zorgaanbieders is het van groot belang dat er in het IZA met ZN, ActiZ en Zorgthuis.nl afspraken zijn gemaakt om de groei van het budgettair kader ten opzichte van de uitgaven in 2022 direct door te vertalen naar de inkoop. De zorgverzekeraars hebben toegezegd dat zij per 2023 IZA-conform gaan inkopen en contracteren. Zij verwachten daardoor ten minste € 250 miljoen (bijna 8%) aan extra omzet in de wijkverpleging 2023 te realiseren ten opzichte van de realisatie in 2022. Voor een deel (€ 175 miljoen) in de vorm van extra middelen middels IZA-conforme contractering en inkoopafspraken (in het reguliere inkoopproces) voor o.a. vitalisering van de sector, passende zorg en meer ruimte in de wijk. Voor het andere deel (€ 75 miljoen, gegarandeerd) in een IZA-fonds voor wijkverpleging onder gezamenlijke aansturing van ZN en de sector. Daarnaast wordt over de reeds bestaande IZA-werkagenda voor wijkverpleging afgesproken dat de gezamenlijke kostentool met bijbehorend proces in het eerste kwartaal van 2023 beschikbaar komt en dus ingezet kan worden voor IZA-conforme contractering en verdere investering in de sector per 2024. Ik zal deze afspraken die in het IZA gemaakt zijn nauwgezet volgen.

Vraag 4

Deelt u het gevoel van de Nederlandse zorgautoriteit (NZa) dat de situatie in de wijkverpleging «zorgelijk» is?

Antwoord 4

De NZa noemt het «zorgelijk» dat zorgaanbieders niet alle benodigde zorg aan hun cliënten kunnen bieden en ziet dat zorgaanbieders in de wijkverpleging aanlopen tegen de grenzen van de toegankelijkheid. De NZa heeft deze zorg recent opnieuw benadrukt in haar publicatie Stand van de Zorg. Ik neem dit signaal van de NZa serieus. Ik ga dan ook, in lijn met en vooruitlopend op de resultaten die de IZA en WOZO-akkoorden moeten gaan opleveren, samen met IGJ en NZa bezien wat kan helpen om casuïstiek in het hier en nu op te lossen en daarbij handvatten te bieden aan alle zorgprofessionals, zorgaanbieders en zorginkopers. Het is belangrijk dat voor iedereen die het nodig heeft de zorg toegankelijk blijft.

Vraag 5

Kunt u de onderbouwing van de NZa met de Kamer delen waarop is gebaseerd dat de situatie «zorgelijk» is en kan een definitie van «zorgelijk» worden gegeven?

Antwoord 5

Zoals in antwoord 4 is aangegeven heeft de NZa dit oordeel in het rapport Stand van de Zorg geduid. Dit rapport wordt jaarlijks gepubliceerd. De NZa heeft aangegeven op dit moment geen uitspraken te kunnen doen over het aantal meldingen dat zij binnenkrijgt.

Vraag 6

Kunt u aangeven wat de rol van de inkoop is en welke stappen de zorgverzekeraars nemen om de continuïteit van wijkverpleging te blijven garanderen?

³ NOS, 15 augustus 2022, «Geld begroot voor wijkzorg mogelijk naar beneden bijgesteld», <https://nos.nl/artikel/2440739-geld-begroot-voor-wijkzorg-mogelijk-naar-beneden-bijgesteld>.

Antwoord 6

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 delen zorgverzekeraars beeld dat er via de contractering investering nodig is om vorm te geven aan zaken als goed werkgeverschap, innovatie en samenwerking. Voor de afspraken die in het IZA met ZN, ActiZ en Zorgthuis.nl hierover zijn gemaakt verwijs ik u naar het antwoord op vraag 3.

Vraag 7

In hoeverre zijn volgens u te krappe contracteringsafspraken met zorgverzekeraars en budgetplafonds het probleem voor de verliezen die geleden worden in de wijkverpleging? Kunt u hier een analyse van delen?

Antwoord 7

De zorgverzekeraars hebben aan de IZA-tafel erkend dat de wijze van contractering in de afgelopen jaren mogelijk te eenzijdig georiënteerd was op doelmatigheid. Hiervan is geen kwantitatieve analyse gemaakt. De te ontwikkelen kostentool (zie het antwoord op vraag 3) zal meer inzicht gaan geven in de juiste match tussen kosten en gehanteerde tarieven.

Vraag 8

Kunt u cijfers delen over de ontwikkeling van de macro-uitgaven in de wijkverpleging?

Antwoord 8

Kader en onderschrijdingen afgelopen jaren (bedragen x € mln.)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Oorspronkelijk budget	3.167	3.432	3.525	3.860	4.018	4.218	4.396
<i>Doorwerking onderschrijving 2019</i>						- 341	- 341
<i>Overheveling naar VWS-begroting (subsidie)</i>						- 60	- 60
Beschikbaar kader	3.167	3.432	3.525	3.860	4.018	3.817	3.995
(Verwachte) realisatie	3.114	3.237	3.400	3.627	3.521	3.446	3.339
Onderschrijving t.o.v. beschikbaar kader	53	195	125	233	497	371	656

De uitgaven in 2020 en 2021 betreffen voorlopige uitgavenrealisaties. In 2015 is de extramurale zorg overgeheveld van de AWBZ naar de Zorgverzekeringswet (Zvw) en Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). De cijfers voor Wijkverpleging zijn daarom beschikbaar vanaf 2015.

Vraag 9

Kunt u cijfers delen over gemiddelde tarieven in de wijkverpleging tussen 2017–2022?

Antwoord 9

In de wijkverpleging is sprake van een groot aantal verschillende en uiteenlopende tarieven. Om die reden kan ik geen cijfers geven over gemiddelde tarieven. Echter heb ik in een brief van 16-09-2022 aan ZN⁴ aangegeven dat er over de reeds bestaande IZA-werkagenda voor wijkverpleging wordt afgesproken dat een gezamenlijke kostentool met bijbehorend proces in Q1 2023 beschikbaar komt en dus ingezet kan worden voor IZA-conforme contractering en verdere investering in de sector per 2024.

Vraag 10

Kunt u een analyse delen waar de tekorten in de sector zouden zitten?

Antwoord 10

Deze analyse is op dit moment niet beschikbaar. Wel is de NZa aan het onderzoeken of het mogelijk is om inzicht te krijgen waar de tekorten in de sector zouden zitten, en als dat mogelijk is, hoe daar inzicht op kunnen krijgen.

⁴ Betreft IZA, kenmerk 3437142-1035260-CZ.

Vraag 11

In hoeverre is het personeelsverzuim in de wijkverpleging hoger dan in andere sectoren, en wat zijn de oorzaken van het verzuim?

Antwoord 11

Bij het CBS valt wijkverpleging onder thuiszorg samen met de WMO-ondersteuning en kraamzorg. CBS heeft geen cijfers van alleen wijkverpleging over personeelsverzuim.

Onderstaande tabel geeft cijfers over de thuiszorg ten opzichte van de totaalcijfers van zorg en welzijn in 2021 en de eerste helft van 2022.

AZW branches ▼	Ziekteverzuimpercentage					
	2021 1e kwartaal	2021 2e kwartaal	2021 3e kwartaal	2021 4e kwartaal	2022 1e kwartaal*	2022 2e kwartaal*
	%					
Zorg en welzijn (smal)	6,8	6,5	6,2	7,5	8,8	7,5
Thuiszorg	7,9	7,4	7,1	8,5	9,6	8,2

Bron: CBS

In aanvulling op de cijfers van 2021 en 2022 geeft onderstaande tabel de cijfers over de thuiszorg ten opzichte van de totaalcijfers van zorg en welzijn voor het tweede kwartaal van 2018 t/m 2022. Hier is duidelijk te zien dat de stijging tussen 2021 en 2022 uitzonderlijk hoog is in vergelijking met de afgelopen jaren.

AZW branches ▼	Ziekteverzuimpercentage				
	2018 2e kwartaal	2019 2e kwartaal	2020 2e kwartaal	2021 2e kwartaal	2022 2e kwartaal*
	%				
Zorg en welzijn (smal)	5,4	5,7	6,2	6,5	7,5
Thuiszorg	6,2	6,4	7,4	7,4	8,2

Bron: CBS

Vraag 12

Kunt u aangeven of er in de wijkverpleging relatief meer gebruik wordt gemaakt van zzp'ers ten opzichte van andere sectoren en welke consequenties dat heeft voor de totale uitgaven in de wijkverpleging?

In aanvulling op eerdere vragen over hetzelfde onderwerp van het lid Mohandis (PvdA) d.d. 6 september 2022.

Antwoord 12

Onderstaande tabel geeft het percentage zelfstandigen zonder personeel van de thuiszorg ten opzichte van het totaal binnen de sector zorg en welzijn.

	Positie in de werkring				
	Totaal	Werknemer	Zelfstandige	Zzp	Aandeel zzp
AZW branches	x 1.000	x 1.000	x 1.000	x 1.000	
Zorg en welzijn (smal)	1.449	1.306	143	105	7%
Thuiszorg	150	132	18	17	11%

Bron: CBS.